

Sprawozdanie z konferencji pn. „Prawo Własności Intelektualnej – Konkurencja – Nowe Technologie”, Warszawa, 24 kwietnia 2018 r.

W dniu 24 kwietnia 2018 r., w siedzibie Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, odbyła się konferencja pn. „Prawo Własności Intelektualnej – Konkurencja – Nowe Technologie”. Spotkanie poświęcone zostało wpływowi nowych technologii na prawo autorskie, prawo własności przemysłowej oraz prawo konkurencji. Dyskusja stanowiła dla prelegentów i słuchaczy okazję do przeprowadzenia analizy obowiązujących przepisów oraz ukształtowanych linii orzeczniczych, a także możliwość zaprezentowania postulatów nowych rozwiązań prawnych, uwzględniających dynamiczny rozwój gospodarczy. Konferencja była także dla ekspertów okazją do wymiany poglądów na temat sposobów regulacji relacji pomiędzy uczestnikami rynku wymiany wartości intelektualnych, w tym do omówienia pozycji konsumentów. Organizatorem było Stowarzyszenie Prawa Własności Intelektualnej i Konkurencji (SPIK) wraz z INP PAN.

Obrady otworzyła dr hab. Celina Nowak, prof. INP PAN. Następnie głos zabrał Wiceprezes Urzędu Patentowego – Andrzej Pyrża, który podkreślił znaczenie współpracy przedstawicieli świata nauki z przedsiębiorcami i wyraził nadzieję, że dyskusja przyniesie wymierne rezultaty w postaci propozycji zmian legislacyjnych. Krótkie przemówienia inauguracyjne wygłosili też Prezes SPIK – dr hab. Rafał Sikorski, prof. UAM oraz Wiceprezesi SPIK: dr hab. Monika Namysłowska, prof. UŁ oraz dr hab. Paweł Podrecki, prof. INP PAN.

Pierwszy panel konferencyjny, moderowany przez prof. dr hab. Andrzeja Matlaka (UJ), został poświęcony w całości prawu autorskiemu. Wprowadzeniem w tematykę było wystąpienie dr hab. Katarzyny Grzybczyk, prof. UŚ pt. „Konstrukcja dozwolonego użytku w świetle zmian społecznych i kulturowych w Polsce i na świecie”, w którym referentka odniosła się do problemu prawnej kwalifikacji utworów, takich jak *fanart*, *fanfiction*, *mashup* i *cosplay*. Podczas drugiej prelekcji, dr hab. Katarzyna Kłafkowska-Waśniowska (UAM) podjęła próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy istotne jest określenie granic praw wyłącznych, w szczególności prawa komunikowania utworu publicznie. Mając na względzie rozwój orzecznictwa, zwłaszcza TS, nie ulega wątpliwości, że zakres ochrony przyznanej twórcom zwiększa się, podczas gdy swoboda działania użytkowników jest systematycznie ograniczana. W konsekwencji, zdaniem prelegentki, z perspektywy użytkowników odpowiedź na postawione pytanie powinna być twierdząca, natomiast wprowadzenie odpowiednich zmian w prawodawstwie mogłoby przyczynić się do polepszenia ich sytuacji prawnej. W dalszej kolejności dr hab. Wojciech Machała (UW) rozważał zakres przedmiotowy pojęcia „utworu”, wskazując na nietypowe przykłady dzieł, które w ostatnich latach zostały w ten sposób zakwalifikowane, jak np. znicz, produkt ubezpieczeniowy, wzór nadania klauzuli wykonalności czy mem internetowy. Źródłem tego zjawiska jest ogólna i elastyczna definicja utworu, zawarta w art. 1 ust. 1 ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Jednakże, zdaniem referenta, zbyt szerokie rozumienie tego słowa może mieć negatywne skutki,

ponieważ prowadzi do zatarcia specyfiki ochrony praw autorskich. Następny referat, zaprezentowany przez dr. hab. Michała Zarembę (UW), dotyczył typologii przepisów prawa autorskiego, ostatni zaś, jaki został wygłoszony w tej sesji przez dr. Piotra Wasilewskiego (UJ), poruszał temat wyczerpania prawa wprowadzania do obrotu utworów w Internecie. Dr P. Wasilewski, opierając się na analizie orzecznictwa TS, ukazał liczne problemy prawne, jakie pojawiają się przy okazji przenoszenia własności kopii niematerialnej utworu, zwłaszcza utworów niebędących programami komputerowymi.

Drugą sesję, prowadzoną przez prof. dr hab. Krystynę Szczepanowską-Kozłowską (UW), rozpoczęła prof. dr hab. Helena Żakowska-Henzler referatem, w którym zaprezentowała wyniki swoich badań z zakresu licencji przymusowej. Referentka podkreśliła, że w ostatnich latach licencje przymusowe są bardziej popularne niż wcześniej, ponieważ są traktowane jako instrument korygujący nadużycie patentu przez osobę uprawnioną. Mimo to zbyt częste korzystanie z nich może doprowadzić do deprecjacji praw ochronnych z patentu, a tym samym stanowić brak zachęty do rozwoju nauki i techniki. Temat licencji został poruszony także w wystąpieniu dr. hab. Rafała Sikorskiego, prof. UAM, z tym że prelegent przedstawił swoje uwagi związane ze stosowaniem licencji na warunkach FRAND (z ang. *fair, reasonable, and non-discriminatory*). Następnie dr Żaneta Pacud (INP PAN) odniosła się do kwestii ochrony innowacji w umowach o wolnym handlu w erze post TRIPS, stwierdzając, że klauzula najwyższego uprzywilejowania zawarta w porozumieniu TRIPS sprawia, iż podwyższony standard ochrony, wprowadzony jakąkolwiek umową bilateralną, rozciąga się wobec wszystkich członków WTO, tym samym podnosząc poziom ochrony własności intelektualnej globalnie. W kolejnym referacie dr Agnieszka Sztoldman (UWr), bazując na wynikach analizy orzecznictwa TS oraz SN, zaprezentowała, w jaki sposób roszczenia pieniężne są wykorzystywane jako narzędzie wyrównania zmian ekonomicznych powstałych wskutek sporów patentowych. Wiele emocji wzbudziło wystąpienie dr. Tomasza Zimnego (INP PAN) zatytułowane „Klauzula dobrych obyczajów i porządku publicznego a zdolność patentowa zwierząt”. Odwołując się m.in. do przykładów genetycznej modyfikacji komara egipskiego czy tzw. myszy harwardzkiej, prelegent ukazał trudności interpretacyjne, jakie pojawiają się w procesie wykładni art. 6 ust. 2 lit. d) dyrektywy 98/44/WE w sprawie ochrony prawnej wynalazków biotechnologicznych, zwłaszcza w zakresie pojęć „cierpienia” lub „zasadniczej korzyści medycznej”. Sesja zwieńczona została referatem dr Justyny Ożegalskiej-Trybalskiej (UJ) dotyczącym jednolitego patentu i dodatkowego świadectwa ochronnego.

Trzeci panel konferencyjny rozpoczął dr hab. Dawid Miąsik, prof. INP PAN, kilkoma uwagami na temat aktualnych problemów prawa ochrony konkurencji w kontekście prawa własności intelektualnej, widocznych w szczególności w rozwijających się branżach gospodarki, jak np. w sektorze telekomunikacyjnym lub farmaceutycznym. W dalszej kolejności dr hab. Monika Namysłowska, prof. UŁ przedstawiła referat pt. „Dokąd zmierza zwalczanie nieuczciwej konkurencji?”. Prelegentka na wstępie wskazała, że wkraczamy w okres wzmożonego rozwoju i zmian prawa unijnego dotyczącego zwalczania nieuczciwej konkurencji. Przybliżyła słuchaczom obecnie trwające prace nad aktami prawnymi, które mają ograniczyć najbardziej szkodliwe praktyki handlowe w różnych dziedzinach gospodarki, m.in. nad dyrektywą w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorstwami w łańcuchu dostaw żywności oraz nad rozporządzeniem o promowaniu uczciwości i przejrzystości w stosunkach pomiędzy platformami

internetowymi a przedsiębiorcami korzystającym z usług przeglądarek. Profesor Namysłowska zwróciła uwagę, że w żadnym z przedstawionych projektów nie pojawia się klauzula generalna ani bliższa definicja nieuczciwości, a ustawodawca w celu określenia tego, co jest dozwolone, z reguły posługuje się systemem tzw. czarnych i szarych list.

Po wystąpieniu prof. Namysłowskiej głos zabrał dr hab. Grzegorz Materna, prof. INP PAN, który opisał projekt tzw. dyrektywy efektywnościowej mającej podnieść skuteczność egzekwowania reguł ochrony konkurencji przez organy krajowe państw członkowskich UE. Referent w swoim wystąpieniu rozważał czy unijna reforma może poprawić egzekwowanie reguł konkurencji przez Prezesa UOKiK. Profesor Materna przytoczył statystyki, zgodnie z którymi jedynie ok. 15% karteli w UE jest wykrywanych, przy czym w poszczególnych państwach UE występują w tym zakresie duże rozbieżności. Opisał także przyczyny niskiej skuteczności działań polskiego urzędu, w podsumowaniu rozważań wskazując, że w jego opinii dyrektywa nie wpłynie na jego efektywność, największą bowiem przeszkodą w funkcjonowaniu UOKiK są, obok niewystarczających zasobów ludzkich, braków finansowych i technicznych, m.in. niewykorzystywanie przez UOKiK dostępnych instrumentów pozyskiwania informacji o naruszeniach oraz niska aktywność i świadomość osób oraz instytucji, które mogą dysponować dowodami naruszeń.

Kolejnym referentem był dr Igor Nestoruk (UAM). W wystąpieniu pt. „Nowe delikty nieuczciwej konkurencji na gruncie przepisów prawa oświatowego: standard czy anomalia?” nakreślił problem czynów nieuczciwej konkurencji uregulowanych poza ustawą o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Zgodnie z art. 22d ustawy o systemie oświaty, niedozwolona jest sprzedaż wyłącznie pakietów podręczników, bez oferowania do sprzedaży pojedynczych tytułów. Działanie takie stanowi czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Podsumowaniem rozważań dr. I. Nestoruka było stwierdzenie, że delikty prawa konkurencji powinny być ponadsektorowe, a rozwiązanie przyjęte w ustawie o systemie oświaty budzi wątpliwości doktryny, także co do swojej zgodności z przepisami unijnymi.

Czwartą sesję konferencji, prowadzoną przez prof. dr hab. Ryszarda Skubisza (UMCS) rozpoczęło przemówienie prof. dr hab. Joanny Sieńczyło-Chlabcz (UwB), dotyczące wtórnej zdolności odróżniającej jako przesłanki nabycia prawa ochronnego na znak towarowy. Wtórna zdolność odróżniająca jest faktem podlegającym ocenie urzędu na podstawie dowodów – badaniu podlega ocena danego znaku z punktu widzenia przeciętnego konsumenta. Prelegentka wskazała w swoim wystąpieniu, że powoduje to, iż jedynie przedsiębiorcy posiadający duże zasoby finansowe na prowadzenie długich, kosztownych postępowań dowodowych mają realną szansę na wykazanie wtórnej zdolności odróżniającej swojego znaku towarowego. Podając stosowne przykłady z praktyki podsumowała swoje przemyślenia podnosząc, że system ten powinien zostać zmodyfikowany.

Ochrona graficznego interfejsu użytkownika (ang. *graphical user interface* – GUI), jako wzoru przemysłowego, była tematem następnego wystąpienia, dr Lavinii Brancusi (UKSW). Doktor L. Brancusi przedstawiła przekrój różnego rodzaju zarejestrowanych interfejsów i wytyczne EUIPO do rejestracji GUI jako przedmiotu wzoru wspólnotowego.

Później dr Jakub Kępiński (UAM), stawiając intrygujące pytanie, czy potrzebna jest ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, zaprezentował postulaty *de lege lata* i *de lege ferenda* poprawy efektywności i skuteczności polskich przepisów zwalczania nieuczciwej konkurencji.

Omówił przy tym cele i zakresy przedmiotowe oraz podmiotowe ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, wskazując na pojawiające się w doktrynie głosy o konieczności uchylecia ustawy o nieuczciwych praktykach rynkowych oraz wprowadzenia jej założeń do uznk. W podsumowaniu wystąpienia stwierdził jednak, że w jego ocenie obie opisywane ustawy są nam potrzebne, co najmniej ze względu na obowiązki unijne.

Następnie dr Karolina Sztobryn (UŁ) opowiedziała o rezygnacji przez ustawodawcę z wymogu graficznego przedstawienia znaków towarowych i o skutkach praktycznych tej decyzji. Przywołując obszerne orzecznictwo, dr Sztobryn zaprezentowała uczestnikom konferencji szczegółowe powody, dla których zdecydowano się na zmianę. Zdaniem mówczynie ta modyfikacja nie wpłynęła jednak pozytywnie na procedurę rejestracji znaków towarowych, a zasady rządzące sposobem przedstawienia oznaczenia, które jest przedkładane do rejestracji, pozostają nieprecyzyjne i niejasne. Doktor Sztobryn przewiduje także, że zmiana będzie miała niewielkie znaczenie praktyczne, pozostanie istotna jedynie w sferze teoretycznej.

Piąta sesja rozpoczęła się od wystąpienia Tomasza Grzegory – Dyrektora Departamentu Prawnego Google na Europę Środkową i Wschodnią, który zrelacjonował przebieg sprawy *Google Inc. przeciwko Equustek Solutions Inc.* omawiając zagadnienie globalnej jurysdykcji krajowego sądu. Prelegent szczegółowo przedstawił sprawę i jej znaczenie dla sektora firm informatycznych, a także zwrócił uwagę słuchaczy na inne, podobne toczące się postępowania, które mogą okazać się fundamentalne dla nieustannie rozwijającego się prawa ochrony konkurencji w Internecie.

W dalszej części dr Daria Gęsicka (UMK) opisała środki ochrony praw autorskich w Internecie. Dokonała przeglądu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w zakresie środków zarówno prawnych, jak i pozaprawnych ochrony praw autorskich. Następnie dr Krzysztof Siewicz omówił aktualne zagadnienie niekomercyjnego dzielenia się utworami. Podkreślił znaczenie zjawiska niekomercyjnego dzielenia się plikami (w tzw. modelu peer-to-peer). Zwrócił także uwagę słuchaczy na postępującą centralizację źródła pochodzenia informacji w Internecie, poprzez m.in. wzrost znaczenia platform internetowych, tj. operatorów, którzy pośredniczą w istotnej części komunikacji użytkowników.

Tematyka prawa do danych nieosobowych została poruszona przez kolejnego prelegenta, dr Damiana Flisaka. Doktor Flisak przybliżył zebranych ideę danych nieosobowych, czyli wszelkich informacji, które nie pozwalają ustalić tożsamości internauty. Referent zaprezentował możliwe rozwiązania prawne regulacji tej dziedziny, jak również wady i zalety potencjalnych metod. Kończąc wystąpienie, stwierdził, że jego zdaniem najlepszym rozwiązaniem byłoby stworzenie „prawa dostępu do danych”, które miałyby pewne cechy licencji.

Ostatni z występujących na konferencji specjalistów, Konrad Gliściński, w swoim referacie podjął się udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy modelem regulacji dla praw na dobrach niematerialnych muszą być prawa wyłączne. Opisując obecny system praw na dobrach niematerialnych, zbudowany na podstawie praw wyłącznych, wskazał że powstanie i rozwój Internetu spowodowało, iż produkcja i dystrybucja dóbr niematerialnych straciła charakter wyłącznie rynkowy. Zmiana ta pozwala poddawać w wątpliwość utrzymywanie systemu praw na dobrach niematerialnych jako systemu opartego na prawach wyłącznych. Prelegent przytoczył przykłady

z literatury prawniczej i ekonomicznej, autorów dostrzegających potrzebę zwiększenia roli praw niewyłącznych, a nawet oparcia regulacji systemu praw na dobrach niematerialnych jedynie o prawa niewyłączne.

Adrianna Michałowicz

Doktorantka w Zakładzie Europejskiego Prawa Prywatnego Katedry Europejskiego Prawa Gospodarczego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego
aplikantka adwokacka przy Okręgowej Radzie Adwokackiej w Łodzi
e-mail: amichalowicz@wpia.uni.lodz.pl

Agata Sobusiak LL.M. (Tilburg)

Doktorantka w Zakładzie Europejskiego Prawa Prywatnego Katedry Europejskiego Prawa Gospodarczego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego
e-mail: asobusiak@wpia.uni.lodz.pl